

CARME MONTURIOL I PUIG

Nasqué a Barcelona a finals del segle XIX. Descendent d'il·lustres famílies catalanes, comptava entre els seus antecessors a Narcís Monturiol, germà del seu avi.

Desde molt jove es sentí atreta per les arts. Representava comèdies, alternant els primers papers amb la seva germana Lina. Estudià música, especialitzant-se com pianista; fou deixeble de Viadella i va prendre lliçons de perfeccionament amb Franc Marshall. Debutà com solista al Palau de la Musica Catalana el 4 d'abril de 1913, amb clamorós èxit de crítica. Formà trio amb Montserrat Cassadó (cello) y la seva germana Lina o amb Jacinta Torner (a violí). També va actuar com acompanyant d'Aurora Bertrana en sonates de violoncel i piano de Beethoven, Schumann, etc.

Sense negligir la música --car fins els últims dies tocava peces tant difícils com es "Carnaval" de Schumann, i preparant-se com veritable professional que era, inclús quan solament actuava per una amiga--, es sentí atreta per les lletres amb ~~maximà~~ forta vocació. Encoratjada pel que fou el seu mestre Pompeu Fabra, qui veia en ella una traductora idònea de les obres de Shakespeare, emprengué la monumental tasca de la traducció dels Sonets, única edició completa, i la més digna de quantes s'han fet en català i en vers, L'edició del Sonets s'esgotà cap a l'any 1940 i li proposaren de reeditar-le sempre i quan tregués la dedicatòria al Mestre Fabra, i ella es negà a fer-ho, i per tant no es tronaren a publicar. Va ~~tant~~ tenir aquesta valentia quan tants altres escriptors --per tal de veure publicades les seves obres-- passaven per tot. Els Sonets foren publicats en 1928.

L'any 1930 estrenà al Teatre Novetats L'ABISME

l'any 1935, al Poliorama L'INURACA;

l'any 1936, al NOvetats AVARICIA;

l'any 1936 al Teatre Nou TEMPESTA ESVAIDA, comèdia lírica amb música de Joaquim Serra.

L'any 1932 publicà TERESA o la vida amorosa d'una dona.

Alternava les seves comèdies amb traduccions de Shakespeare, Maurice Baring i Upton Sinclair. Així, l'any 1930 publicà CIMBELI i el 1935 LA NIT DE REIS, de Shakespeare. L'any 1937 DAPHNE AOEANE de Maurice Baring, i l'any 1937 NO PASSARAN de Upton Sinclair.

Publicà, ademés, articles i poesies en diferents diaris i revistes i llibres.

L'any 1936 publicà a Quaderns Literaris un recull de contes amb el títol de UN DIUMENGE DE JULIOL.

Bou Presidenta del Lyceum Club, entitat que agrupava a tots els intel·lectuals de l'època i que es dedicava a la música, conferències, cursos sobre educació política, literària i fins i tot d'higiene sexual.

* * *

L'any 1939 marxà, junt amb la seva mare, vers la ciutat de Lyon on un oncle seu, en Puig i Pujades, n'era cònsul d'Espanya,

En retornar a Barcelona, on morí la seva mare, es va trobar desconectada del seu món i dels seus amics, sense anim per escriure ni fer música.

Poc a poc, a pres dels amics que anava retrobant, tornà a escriure poesies i contes, que dedicava als ésser volguts, sense, però, publicar-los. La mort la sorpren- gué el mes de Julio de 1966, en plena activitat literària. Havia començat la traduc- ció del REI LEAR de Shakespeare, i tenia ja acabat un recull de contes de Rudyard Ki- pling, Oscar Wilde, Maurice Baring, entre altres.

Entorn de l'obra de Carme Monturiol sembla que hi hagi una autèntica conspi- ració del silenci. Molts autors i de certa anomenada li posaren obstacles i per fi, do- nades les circumstàncies de la guerra, lograren fer-la emmudir.

Ella preferí callar a parlar a contracor. Era una dona d'una peça, un carac- ter extraordinari, sense per això deixar d'ésser plenament, autènticament, femenina. Tots quants l'han coneguda serven d'ella l'impressió de haver-se trobat amb algú fora de sèrie. ~~Callada~~ Callada, discreta, amiga dels amics, sempre a punt per fer un favor, per visitar un ~~malalt~~ malalt, per corregir el treball d'un company, i tot això sense fer soroll, passant dolçament per la vida amb un somriure als llavis i amb una ombra de tristesa als ulls.

* * *

El seu teatre té, per primera vegada en les lletres catalanes, qualitat i delicadesa. El gec i l'espardenya van anarse'n en entrar-hi Carme Monturiol qui obri les portes del teatre a les costums ciutadanes que fins aleshores en semblaven absents, com si tot el que es digués en català hagués de passar necessàriament en llocs rurals.

L'obra teatral ha estat, principalment, el que ha creat el prestigi de Car- me Monturiol. Ha estat discutida apassionadament i també apassionadament ha estat elogia- da. S'ha fet remarcar, sobre tot, per la seva honestetat literària i per la força dels seus temes i dels seus personatges. Carme Monturiol ha creat un teatre vigorós, sobri i profund, a l'hora en que l'escena tendia més a banalitzar-se. El seu estil net i orde- nat, vibrant, en constant tensió, diriem, ha trobat en el teatre un marc d'expressió adequadíssim. L'aportació que hi ha fet es, sens cap mena de dubte, la més important que ha rebut el teatre català del molts anys ençà.